

RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

HALLINTOVALIOKUNTA

Riihimäen vankila / Susanna Schugk-Laulumaa Yksikönpäällikkö

17.2.2026

Esityksen sisältö

- Järjestäytynyt rikollisuus
- Katujengit
- Radikalisoituneet
- Seksuaalirikolliset
- Haasteita

RIIHIMÄEN VANKILA

Järjestäytynyt rikollisuus (JR) ja tilannekuva Riihimäeltä

- JR on ammattimaista rikollisuutta myös vankiloissa. Tarkoituksena on tehdä rahaa, saada valtaa ja pyrkiä vaikuttamaan viranomaisten päätöksiin ja toimenpiteisiin. JR on voimakkaasti kansainvälistynyt ja kansainvälistyy edelleen
- Järjestäytynyt rikollisuus on vankilassa murroksessa ja se on muuttanut muotoaan tarkkarajaisista organisaatioista verkostomaisiin löyhempiin yhteenliittymiin
- Riihimäen vankilassa on paljon järjestäytyneen rikollisuuden toimijoita ja tehostetun valvonnan paikkoja ei riitä kaikille
- Asuttaminen on jatkuvaa priorisointia ja riskien arviointia. Haasteena on erilaisten ulkomaalaisten yhteenliittymien, verkostojen ja yksittäisten JR toimijoiden keskinäisten uhkien selvittäminen
- Haasteena on tunnistaa ne ulkomaalaiset JR- toimijat, jotka ovat merkittävässä asemassa ja kykenevät käyttämään valtaa vankilassa ja jatkamaan rikollista toimintaa

Järjestäytynyt rikollisuus (JR)

- JR toimijat eivät enää ole vankilassa pelkkiä "liivimiehiä". Osa heistä on oman kerhon lisäksi mukana ANOM:ssa tms. kokonaisuuksissa.
- Osa ANOM:n kaltaisissa ryhmittymissä olevista henkilöistä ovat täysin uusia, ennestään tuntemattomia henkilöitä. Heillä ei välttämättä ole samanlaista kykyä käyttää valtaa vankilassa, mutta heidän kohdallaan haasteeksi muodostuu rikollisen toiminnan jatkaminen
- Valtaa antaa organisaatiossa muille käskyjä myös vankilassa. JR- toimijat toimivat miltei samassa roolissa vankilassa kuin siviilissä. Heidän kohdalla tietovaje ja hallinnollisten toimenpiteiden vaikeus tekevät rikollisen toiminnan estämisen, tai siihen puuttumisen vaikeaksi
- Kansallisuudesta riippumatta JR- toimijoilla on tahtotila hallita vankilassa ja jatkaa rikollista toimintaa.

Katujengit

- Katujengit vankiloissa ovat edelleen melko uusi ilmiö. Merkittävässä määrin Riihimäen vankilaan ensimmäiset katujengiläiset (Mantaqa) tulivat vuonna 2018. Tämän jälkeen Suomessa on syntynyt uusia katujengejä, sekä tullut katujengejä Ruotsista myös Riihimäen vankilaan
- Katujengiläisillä oli aluksi vaikeaa vankilassa. Heitä ei hyväksytty JR:n taholta, eivätkä he tulleet toimeen henkilökunnan kanssa. Nyt vuosien jälkeen, kun katujengiläisten määrä on lisääntynyt, niin he tekevät yhteistyötä soveltuvien osien JR:n kanssa
- Katujengeissä on johtohahmoja, mutta hierarkia ei ole selvä, eikä jengeissä ole tarkkoja sääntöjä. Sama henkilö voi esim. sukkuloida ja toimia eri jengien kanssa. Toimintatapa poikkeaa JR:stä, vaikka tarkoitusperät ovat samat
- Katujengit poikkeavat myös ajatusmaailmaltaan ja käyttäytymistavoiltaan totutusta. Katujengeissä on eroja, kun verrataan suomalaisiin tai ulkomaalaisiin jengeihin. Eroa tekevät mm. uskonto, kieli ja kulttuuri. Päämäärä on kuitenkin sama
- Katujengit tulevat yleensä toimeen keskenään, jolloin heitä on lukumääräisesti jo merkittävä määrä. Tämä vaikuttaa vankilassa siten, että vankilassa heistä on kova vastus JR:lle, tai muille vangeille tarvittaessa. Myös henkilöiden nuori ikä vaikuttaa käyttäytymiseen

Radikalisoituneet

- Voidaan jakaa vankilassa poliittisesti ja uskonnollisesti radikalisoituneisiin. Riihimäen vankilassa kaikki poliittisesti radikalisoituneet ovat, ja ovat olleet pääsääntöisesti äärioikeiston suuntaan olevia. Kyseiset henkilöt eivät peittele aatettaan, vaan heistä aate näkyy julkisesti. Äärioikeisto pitää toisiinsa yhteyttä, ilman että he peittelisivät aatetta viranomaisilta
- Toiminnan haaste vankilassa näkyy siinä, että asuttamisessa tulee ottaa huomioon, voidaanko samalle osastolle asuttaa aatteen kannattajaa, ja etniseltä taustaltaan heistä eroavaa vankeja

Korkeariskiset seksuaalirikolliset

- STEP- osastolla 20kpl korkeariskisiä seksuaalirikoksen uusijoita (Static 2002R arviointityökalu)
- Ei yhtenäinen joukko ja kaikki vangit eivät hyväksy toistensa rikoksia
- Seksuaalirikolliset pyrkivät verkostoitumaan. Verkosto käsittää vankilat ja siviilin. Verkostossa henkilöt pitävät toisiinsa yhteyttä, ja ajoittain vankilassa tulee myös epäilyjä uusien rikosten suunnittelusta. Vankilaan joutuminen ei automaattisesti suojaa uhria
- Lähestymiskielto on voimassa harvoin. Vankilan huoleksi jää estää rikollinen toiminta uhrien suuntaan. Poistumislupaa myönnettäessä on huolehdittava ettei vanki mene lähelle esimerkiksi alaikäistä uhria

Haasteita

- Järjestäytyneen rikollisuuden vangit pyrkivät usein jatkamaan rikollista toimintaa vankilassa ja vankilasta käsin ulkopuolelle. Toiminnalla on merkittäviä heijastevaikutuksia vankilaturvallisuuteen.
- Vankien yhteydenpito ja sitä myötä esimerkiksi käskynjako hoituu mm ulkoilupihojen, sekä vankilan osastojen välillä. Erityinen ongelma on myös **kiertopuhelut siviiliin ja vankiloiden välillä**
- Massiiviset oikeudenkäynnit ja mm terveydenhuollon kuljetukset ovat tuoneet haasteen Riv:lle henkilökunnan ja kuljetuskaluston riittävyyden suhteen
(**2024 kuljetuksia 431 ja 2026 kuljetuksia 629**)
- Vankien uhkapelaaminen ja sitä kautta **velkaantuminen** on hyvin yleistä. Asiaan on vaikea puuttua ja velkaantuminen lisää kierrettä
- **Ruuhkautetaan viranomaisen kanteluilla ja oikaisuvaatimuksilla sekä käytetään asianajajia, kolmannen sektorin toimijoita ja jopa lähetystöjä omien tarpeiden ajamiseen ja viranomaistoiminnan vaikeuttamiseen sekä mallittamiseen.** Tämän lisäksi kovempina keinoina vankiloiden henkilökuntaan on kohdistunut uhkailua ja väkivaltaa. Erityisesti kantelut kuormittavat ja aiheuttavat vankilan arjessa haasteita
- **Heikompien ja hiljaisempien vankien oikeusturva ja turvallisuus ei ole automaatio.** Vahvemman laki näkyy myös vankien kuormittumisena
- Arjen henkilökunnan määrä suhteessa vaatimukseen/toimintoihin ja lisääntyneeseen haasteelliseen vankimäärään

Haasteita lisää...

- Henkilökuntaan liittyen uhka, painostus ja maalittaminen ovat vankien toimintamalleja kansallisuudesta riippumatta. Uhka- ja väkivaltailmoituksia Riv:ssä tehdään vuosittain n. 20kpl, joista muutama on johtanut rikosilmoitukseen
- Kansainvälinen vakava järjestäytynyt rikollisuus kasvattaa asemaa merkittävää vauhtia. Näiden kohdalla ei ole mahdollisuutta historia tietoon, joka aiheuttaa tietovajeen. Tietovaje on merkittävä vankilaturvallisuutta uhkaava tekijä, ja helpottaa rikoksenteon jatkamista
- Yksintyöskentely ja kouluttamaton henkilökunta nostavat väkivaltariskiä, mutta myös vaikuttamisen, manipuloinnin, maalittamisen ja uhkaamisen riskiä. Kaikissa vankiloissa tilanne ei ole yhtä hyvä kuin Riv:ssä
- Tulisi olla vankien ja vankiloiden parempi ja selkeä luokittelu. Tämä olisi merkittävin turvallisuutta ja vankien hyvinvointia sekä kuntoutusta parantava toimenpide. Myös lainsäädännön muutoksille akuutti tarve.

R/SE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

KIITOS!

Susanna Schugk-Laulumaa

Susanna.schugk-laulumaa@om.fi

050 353 6410

